

Sygn. akt II UK 73/14

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z wniosku D. K.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych w W.
o wysokość emerytury policyjnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 30 września 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 5 czerwca 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Odwołująca się D. K. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu
Apelacyjnego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 5 czerwca
2013 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie przepisów prawa
materialnego: art. 15b ust. 1 i 2 w związku z art. 15 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu
emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura
Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin
(jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 667 ze zm.), dalej powoływanej jako ustawa
ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, przez ich niewłaściwe
zastosowanie, czego skutkiem było nieuwzględnienie przy ustalaniu podstawy
wymiaru emerytury D. K. art. 15 ust. 1 ustawy, tj. 40% podstawy wymiaru emerytury

po 15 latach służby; art. 15b ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, iż na jego podstawie przepisy art. 14 i art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym, stosuje się odpowiednio, ale z pominięciem art. 15 ust. 1 ustawy, art. 15b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy w związku z art. 2 ust. 3 ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1388), zwana dalej ustawą lustracyjną, przez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że służba D. K. w Biurze C MSW w okresie od 1 sierpnia 1974 r. do 16 maja 1990 r. była służbą w organach bezpieczeństwa państwa.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, uzasadniając wniosek „potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wymagających dokonania wykładni przez Sąd Najwyższy, art. 15b ust. 1 i 2 w związku z art. 15 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin”.

Wskazała też, że „skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania, z uwagi na istotne zagadnienie prawne występujące w niniejszej sprawie, a także potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, tj. art. 15b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w zw. z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. Konieczne jest wyjaśnienie czy okres służby w Biurze C MSW należy traktować jako służbę w organach bezpieczeństwa państwa”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Należy wskazać, że przedstawione przez skarżącego wątpliwości interpretacyjne dotyczą problemu, który został już rozstrzygnięty w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2011 r., II UZP 2/11 (OSNP 2011 nr 15-16, poz. 210). W jej uzasadnieniu Sąd Najwyższy stwierdził, między innymi, że po istotnej zmianie normatywnej obowiązującego stanu prawnego wynikającej z dodania szczególnego, szczegółowego i odrębnego art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, zawarte w ust. 2 tego przepisu odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 14 i 15 tej ustawy oznacza, że przepisy te stosuje się odpowiednio wyłącznie w zakresie, który nie został wyraźnie i odmiennie uregulowany w art. 15b ust. 1. W przeciwnym razie doszłoby do pozbawienia waloru i znaczenia normatywnego art. 15b ustawy zaopatrzeniowej, do czego nie ma żadnych prawnych, prawniczych ani racjonalnych argumentów. Stwierdził, że art. 15b ust. 1 pkt 1 jednoznacznie nakazuje wyliczyć emeryturę osób pełniących w latach 1944-1990 służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 ze zm., zwanej dalej ustawą lustracyjną), według obniżonego ustawowego wskaźnika 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok takiej służby, z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4 tej ustawy. Wskazał, że nie ma żadnych podstaw ani uzasadnienia korygowanie zasady wyliczania emerytury mundurowej od innego wskaźnika procentowego niż 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w ustawie lustracyjnej, w drodze odpowiedniego stosowania art. 15 ust. 1 *in principio* tej ustawy, który przewiduje co najmniej 40% podstawę wymiaru tego świadczenia z tytułu pozostawania w służbie

przed dniem 2 stycznia 1999 r. Jeżeli służba była pełniona w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o której mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, to emerytura wynosi zawsze po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok pełnienia takiej służby (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej), z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4. Sąd Najwyższy odwołał się również do wykładni celowościowo-systemowej art. 15 b ust. 1 pkt 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, która nie pozwala odstąpić od niebudzącej wątpliwości gramatyczno-językowo-logicznej wykładni art. 15b ust. 1 pkt 1 tej ustawy, przewidującego ustalenie (liczenie) wysokości emerytury z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za okresy pełnienia służby w organach bezpieczeństwa PRL, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej. Przyjęcie minimalnej 40% podstawy wymiaru emerytury za 15 lat służby przy ustalaniu wysokości emerytur z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych prowadziłoby do niedopuszczalnego, bo bezpodstawnego podważenia waloru normatywnego i celu wprowadzenia istotnej zmiany normatywnej wynikającej z dodania szczególnej regulacji art. 15b ustawy zaopatrzeniowej. W porządku chronologicznym, a zatem co do zasady, okresy służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, przypadają bowiem w okresie 15 „pierwszych” (początkowych) lat służby stanowiącej tytuł nabycia uprawnień z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy, przeto wykładnia zmierzająca do zachowania co najmniej 40% podstawy wymiaru emerytury takich osób w drodze odpowiedniego stosowania do nich art. 15 ust. 1 *in principio* ustawy zaopatrzeniowej, wykluczałaby, a co najmniej w istotny sposób ograniczałaby ustanowioną w art. 15b ust. 1 pkt 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1b tej ustawy zasadę wyliczania wysokości emerytury z zastosowaniem współczynnika 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990. Inaczej rzecz ujmując, żądanie stosowania tego normatywnie obniżonego przelicznika procentowego dopiero za każdy kolejny (powyżej 15 lat) rok służby lub okres równorzędny z taką służbą (art. 13 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej) w istocie rzeczy wykluczałoby zastosowanie tego ustawowego przelicznika: całkowicie w przypadku osób pobierających

emerytury zaopatrzeniowe wyłącznie z tytułu pełnienia służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa PRL, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej; albo prowadziłoby do ograniczonego („kadłubowego”) stosowania tego ustawowego przelicznika w przypadkach, gdyby okresy pełnienia takiej służby podlegały uwzględnieniu do wymaganej „zaopatrzeniowej” wysługi emerytalnej. W ocenie Sądu Najwyższego tego typu możliwość musiałaby jednoznacznie i wyraźnie wynikać z treści art. 15b ustawy zaopatrzeniowej, który nie zawiera formuły, zasady ani takich możliwości interpretacyjnych, które uzasadniałyby stanowisko, że emerytura osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, a których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, wynosi zawsze co najmniej 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby i dopiero następnie wzrasta według wskaźników określonych tym przepisem. Sąd Najwyższy podkreślił, że art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy nie zawiera gwarancji minimalnej co najmniej 40% podstawy wymiaru emerytury z tytułu lub w związku z okresami pełnienia służby w organach bezpieczeństwa PRL, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej. Przeciwnie, w przepisie tym prawodawca kategorycznie ustanowił jednoznacznie czytelną zasadę, że za okresy pełnienia takiej służby emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru (ust. 1 pkt 1), z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4. Do wyliczenia wysokości takiej emerytury uwzględnia się ponadto po 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4, z wyłączeniem jednak okresów równorzędnych służby w organach bezpieczeństwa państwa (art. 13 ust. 1 pkt 1b), które uwzględniane są na zasadzie wynikającej z art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, tj. po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia. Odpowiednie stosowanie art. 14 i 15 ustawy do osób pełniących służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, oznacza zatem tylko uzyskanie przewidzianych w art. 14 i 15 wzrostów lub zwiększeń (przywilejów) emerytalnych z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy z tytułu i za okresy innej służby - niż służba w ustawowo wskazanych organach bezpieczeństwa państwa, w tym przywilejów wynikających z korzystnego (uprzywilejowanego) traktowania między innymi okresów poprzedzających lub

przypadających po zwolnieniu ze służby przy ustalaniu wysokości tzw. emerytur mundurowych. Wyrażona w art. 15 ust. 1 *in principio* ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy zasada przysługiwania co najmniej 40% podstawy wymiaru emerytury za 15 lat służby dotyczy wprawdzie okresów pozostawania w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., ale nie ma zastosowania do okresów równorzędnych z taką służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1b tej ustawy. Tylko okresy równorzędne, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4, uwzględnia się do wyliczenia wysokości emerytury z przelicznikiem 2,6% podstawy jej wymiaru (art. 15b ust. 1 pkt 2 ustawy zaopatrzeniowej), natomiast okresy równorzędne, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1b tej ustawy, tj. okresy pełnienia służby w latach 1944-1990 w strukturach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, podlegają przeliczeniu wskaźnikiem 0,7% za każdy rok takiej służby na podstawie art. 15b ust. 1 pkt 1 tej ustawy.

Nie można uznać, że w sprawie występuje zagadnienie prawne lub zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii prawnej prezentowanej przez skarżącego i wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzeczeniu co do interpretacji wskazywanych w podstawach kasacyjnych przepisów, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522 oraz z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Kolejnym zagadnieniem prawnym miałyby być kwestia wyjaśnienia, „czy okres służby w Biurze C MSW należy traktować jako służbę w organach bezpieczeństwa państwa”.

Skarżąca, powołując się na informacje zawarte w publikacji „Aparat bezpieczeństwa w Polsce. Kadra kierownicza”, tom III, 1975–1990, pod red. Pawła Piotrowskiego, Warszawa 2008), usiłuje wykazać, że Biura "C" MSW (1960 - 1990r.), nie można zaliczyć do organów bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy lustracyjnej.

Tymczasem, jak wynika z zawartych w tym opracowaniu informacji (powołanych zresztą przez skarżącą) jednostka ta zajmowała się przede wszystkim ewidencją operacyjną na potrzeby Służby Bezpieczeństwa i wprost została w nim

zaliczona do „Centrali SB”. W zakresie jej działań wymieniono między innymi: prowadzenie kartoteki zagadnieniowej oraz kartoteki czynnej i wyeliminowanej sieci agenturalno-informacyjnej Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej, przechowywanie zakończonych spraw operacyjnych i spraw obiektowych, a także materiałów archiwalnych dotyczących sprawozdawczości i korespondencji jednostek operacyjnych Służby Bezpieczeństwa, rejestrowanie osób będących w zainteresowaniu operacyjnym służb (współpracowników kandydatów na współpracowników, gospodarzy lokali kontaktowych i mieszkań konspiracyjnych, kontakty operacyjne i służbowe, osoby rozpracowywane i kontakty osób rozpracowywanych) oraz teczek ewidencji operacyjnej na księży, archiwizowanie materiałów wytworzonych w okresie międzywojennym i podczas II wojny światowej (przez m.in. MSW, Oddział II Sztabu Głównego WP, Oddział VI Sztabu Naczelnego Wodza w Londynie), akt funkcjonariuszy Policji Państwowej, Straży Granicznej i Straży Więziennej, akt administracyjnych powstałych po 1944 r. w MBP, Komitecie d/s Bezpieczeństwa Publicznego, MSW, Komendzie Głównej MO, Departamencie Politycznym Ministerstwa Administracji Publicznej, Biurze Pełnomocnika d/s Repatriacji, a także akt personalnych funkcjonariuszy MBP, MSW i KG MO, prowadzenie ewidencji i rejestracji osobowych źródeł informacji MO, prowadzenie komputerowej kartoteki Połączonego Systemu Ewidencji Danych o Przeciwniku (PSED), którego centrala znajdowała się w Moskwie.

Opisana działalność Biura „C” bez żadnych wątpliwości wskazuje, że było ono instytucją centralną Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wymienioną w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy lustracyjnej, nawet jeżeli wykonywało także czynności niezwiązane bezpośrednio z ewidencją operacyjną, a także mimo że z czynności tych korzystały także inne niż Służba Bezpieczeństwa formacje podległe Ministerstwu Spraw Wewnętrznych. Głównym celem działalności Biura było bowiem zarządzanie kartotekami i inwentarzami oraz dziennikami rejestracyjnymi, rejestracja czynności operacyjnych i dokumentów Służby Bezpieczeństwa, archiwizacja akt, przechowanie, udostępnianie i wypożyczanie akt operacyjnych, akt o znaczeniu historycznym, akt personalnych funkcjonariuszy, udzielanie informacji o zawartości zapisów kartotecznych, koordynacja czynności operacyjnych pomiędzy jednostkami operacyjnymi Służby Bezpieczeństwa, a więc

tworzenie i utrzymywanie systemu informacji o osobach i działaniach znajdujących się w zainteresowaniu Służby Bezpieczeństwa, będącego jednym z najważniejszych elementów funkcjonowania aparatu represji.

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.